

**IZ STRANOG I MEĐUNARODNOG
KAZNENOG PRAVA**

PRAZNA STR. 240.

Dr. sc. Kurt Schmoller*

AKTUALNO STANJE AUSTRIJSKIH KAZNENOPROCESNIH REFORMI¹

Nakon što je u uvodnom dijelu članka obrazložio potrebu za reformiranjem austrijskog Zakona o kaznenom postupku koji potječe još iz 1873. godine, poglavito stoga što taj zakon, s jedne strane, ne sadržava dovoljan broj odredbi o policijskim izvidima, a s druge strane sadržava koncept istražnog suca u prethodnom postupku koji nikada nije funkcionirao kako ga je zamislio tadašnji zakonodavac, autor u nastavku rada iznosi nekoliko etapa reformskih nastojanja u Austriji od 1960. godine do danas, zadržavajući se ukratko na opisu sadašnjeg stanja i prijedlogu vlada za novelom ZKP iz ljeta 2002. godine. Opisujući predloženu strukturu budućeg pripremnog kaznenog postupka autor izlaže svoje opaske uz nacrt odredbi o upravljanju pripremnim postupkom, o sudskoj pravnoj zaštiti prava građana protiv kojih se pripremi postupak vodi, o sudskim izvidima kaznenih djela. Posebno se zadržava na budućem položaju državnog odvjetnika. Taj položaj obilježava jačanje optužnog načela ali i proširivanje istražnih ovlasti državnog odvjetnika uz istovremeno jačanje njegovog ustavnog položaja u sustavu državnih represivnih tijela. Autor zaključuje da s reformom pripremnog postupka austrijska kaznenoprocena reforma ne završava jer će se nastaviti s budućom reformom glavne rasprave. U tom kompleksnom procesu posebno su značajna poredbenopravna istraživanja kako bi se u zajedničkoj, rastućoj Europi postigla harmonizacija kaznenog procesnog prava.

I. POTREBA ZA REFORMIRANJEM AUSTRIJSKOG ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

Važeći austrijski ZKP potječe iz 1873. godine. Danas njegov jezik djeluje na mnogim mjestima zastarjelo. Kroz brojne izmjene i dopune uvijek se ponovo pokušavalo Zakon prilagoditi aktualnom razvoju u području ljudskih prava,

---

* Dr. sc. Kurt Schmoller, redoviti profesor na Institutu za kazneno pravo, kazneno procesno pravo i kriminologiju Sveučilišta u Salzburgu

¹ Članak predstavlja autorovo predavanje održano 23. VI. 2003. godine na Poslijediplomskom studiju iz Kaznenopravnih znanosti Pravnog fakulteta u Zagrebu. S njemačkog jezika prevela doc. dr. sc. Zlata Đurđević.

kriminalne politike i tehnike. Međutim, to je rezultiralo djelomičnom nepreglednošću odredaba.

Njima nisu otklonjeni, već duže vrijeme kritizirani, temeljni nedostaci u strukturi pripremnog postupka. Glavni se nedostatak sastoji u tome da istražni sudac, iako zakonom predviđen kao voditelj pripremnog postupka, u praksi ima manju ulogu, dok je praktično značajnija izvidna djelatnost kriminalne policije regulirana malim brojem zakonskih odredaba.

1. Koncept istražnog suca

Prema konceptu ZKP-a iz 1873. težište pripremnog postupka je na predistrazi u kojoj sudac (istražni sudac) u osnovi samostalno i neposredno provodi izvide (§ 93. st. 1. ZKP). Jedino pravo državnog odvjetnika u predistrazi jest da postavi zahtjev (*Antragsrecht* § 97. st. 1. ZKP); policija može djelovati samo po nalogu istražnog suca (§ 26. ZKP). Državni odvjetnik naprotiv uopće ne smije neposredno poduzimati izvide (§ 97. st. 2. ZKP), već može prije predistrage poduzeti pojedine predizvide putem suca ili policije (§ 88. ZKP). Samostalni policijski izvidi predviđeni su samo iznimno, kod opasnosti od odgode, kada nije moguće dovoljno brzo postupanje istražnog suca (§ 24. ZKP). Prema tom konceptu, prava pojedinca primarno se štite provođenjem pripremnog postupka od strane neovisnog suca. Osim toga, postoji sveobuhvatno pravo na prigovor protiv njegovih ovlasti i propusta (§§ 113, 114. ZKP).

U postupku pred općinskim sudom (lakša djela) pripremni postupak vodi sudac koji će poslije odlučivati na glavnoj raspravi (§§ 451. f ZKP). Ova odredba bliska je inkvizitornom sustavu jer istražno tijelo poslije donosi presudu.

U praksi se koncept istražnog suca nije pokazao opravdanim: istražni sudac ne raspolaže potrebnim kriminalističkim sredstvima, pa i u okvirima predistrage, daje paušalne naloge, široko prepuštajući izvide policiji. Ona ne poduzima samostalne izvide samo u opasnosti od odgode, kao što je to predviđeno zakonom, već *u pravilu* provodi samostalne izvide, a državnog odvjetnika obavještava tek kada su izvidi završeni.

Predistraga koju vodi istražni sudac, što je kao pravilo bilo planirano 1873. godine, u praksi se zapravo samo rijetko provodi, naime samo u slučaju teških delikata i ako je određen pritvor. U pravilu u praksi izvide dok slučaj nije dovoljno razjašnjen provodi samo policija, a tek onda slijedi prijava državnom odvjetniku koji uglavnom neposredno (tj. bez između umetnute predistrage) podiže optužnicu.

Na činjenici da koncept istražnog suca zapravo nikada nije funkcionirao odavno se temelji zahtjev za novom podjelom zadataka u pripremnom postupku.²

---

² Pretežno pozitivnu bilancu za jugoslavenski odnosno hrvatski sustav istražnog suca iznosi Krapac, Osnovne crte prethodnog kaznenog postupka u nekadašnjem jugoslavenskom kaznenom

2. Nedostatak odredaba o policijskim izvidima

Kako je ZKP iz 1873. pošao od toga da izvidne radnje u svim slučajevima neposredno poduzima istražni sudac, postupanje istražnog suca detaljno je regulirano. S obzirom na to da je policija trebala imati malu ulogu, ZKP sadržava malen broj odredaba o policijskim izvidima. Stoga se policija morala osloniti na opće upravne postupovne zakone koji pak ne sadrže posebne propise za kaznene izvide. Posljedica toga je da policija, koja u praksi provodi najveći dio kaznenoprocenih izvida, djeluje u području koje nije detaljnije regulirano. U tome se već duže vrijeme vidi značajan državopravni deficit. Postoji suglasnost da se te praznine u normiranju moraju popuniti.

3. Državni odvjetnik kao stranka u postupku

Daljnja posljedica koncepta istražnog suca jest da državnom odvjetniku pripadaju manje ovlasti u pripremnom postupku. Državno je odvjetništvo od sredine 19. stoljeća stvoreno primarno s ciljem realizacije optužnog načela: državni odvjetnik mora biti stranka u glavnom postupku gdje zastupa optužbu i postavlja zahtjeve. Funkcija postavljanja zahtjeva prenesena je i na predistražni postupak: vođenje predistrage od strane istražnog suca pretpostavlja postojanje odgovarajućeg zahtjeva državnog odvjetnika jer i u predistrazi (samo) on može postavljati zahtjeve. U ovom sustavu državni je odvjetnik od početka zamišljen ne kao istražno tijelo, već samo kao "postavljač zahtjeva" i time kao "protivnik" okrivljenog odnosno branitelja. Izričita zabrana da samostalno poduzima izvidne radnje propisana u odredbi § 98. st. 2. ZKP, što prema jednima treba čuvati distanciju i objektivnost državnog odvjetnika, a prema drugima ograničiti ga na njegovu ulogu "protivnika" okrivljenika odnosno branitelja.

Posljedica je da državni odvjetnik danas ima malo utjecaja u pripremnom postupku. Njegova domena je glavni postupak u kojem zastupa optužbu.

II. ETAPE REFORMSKIH NASTOJANJA

Napori za reformiranje kaznenog pripremnog postupka potječu još iz zadnjih dana austrijske monarhije i poduzimani su u nekoliko etapa.³

---

postupku s posebnim osvrtnom na dokazno pravo, Österreichische Richterzeitung 1993, 225 i sl. Očito se praksa izvida putem istražnog suca ispravnije razvila nego u Austriji. Prema prikazu Krapca za to je posebno mjerodavna široko preuzeta dokazna zabrana u pogledu policijskih zapisnika.

³ Usp. o tome osobito opsežan prikaz *Moosa*, Grundfragen der reform des Vorverfahrens, Österreichische Juristen-Zeitung 1996, 886 i sl.; *isti pisac*, Polizei und Strafprozeß. Gutachten zum 14. Österreichischen Juristentag (2000).

1. Početci i faze rasprave

Pojačana rasprava može se promatrati negdje od 1960. godine. Tako je primjerice prvi skup austrijskih dana pravnika (*Österreichische Juristentag*) iz 1961. godine bio posvećen Reformi prethodnog postupka u austrijskom kaznenom postupku.⁴ Sve od 1974. godine u središtu političke i znanstvene rasprave bila je reforma materijalnog kaznenog prava. Tek kada je s novim KZ-om iz 1974. godine ona u bitnome završila, započela je istinska rasprava o reformi kaznenog procesnog prava.

Od 1974. do 1983. godine zasjedala je u Ministarstvu pravosuđa radna skupina stručnjaka. Zapisnici tih zasjedanja sadržavaju na više tisuća stranica temelj za konkretne prijedloge reforme.⁵

2. Koncepti policijskog upravljanja pripremnim postupkom

Prvi konkretni koncepti reforme (kraj 80-ih godina) predviđali su da policija koja je *de facto* u većini slučajeva vodila pripremni postupak i *de iure* postane njegov voditelj. Time se trebala legalizirati postojeća praksa. Za razliku od tadašnjeg uređenja, policijski pripremni postupak trebao se normirati detaljnim zakonskim odredbama.

S tim je u skladu u konceptima reforme bilo predviđeno da na čelu pripremnog postupka u redovitim slučajevima bude (pravno obrazovani) policijski "izvidni voditelj" ("istražni voditelj", "istražni vođa"). Pojedine izvidne radnje trebale su se pobliže zakonski regulirati i "izvidni voditelj" trebao je biti odgovoran za poštovanje zakonskih propisa. U redovitom je slučaju kazneni spis bio dostavljan državnom odvjetniku tek po završetku policijskih izvida, koji je onda odlučivao o podizanju optužnice.⁶

Nakon što je Ministarstvo pravosuđa priprenilo takav koncept,⁷ gomilala su se - prema mom mišljenju opravdano - kritička stajališta o njemu. Držalo se da je kazneni progon u osnovi zadaća pravosudnog resora. Odatle su se pojavili

---

⁴ Roeder, Reform des Vorverfahrens im österreichischen Strafprozeß. Izvješće o tijeku sjednice kaznenopravne radne skupine 1. austrijskih dana pravnika (Österreichischen Juristentages, Referate und Diskussionsbeiträge, Wien, 1961).

⁵ Protokolle des "Arbeitskreises für Grundsatzfragen einer Erneuerung des Strafverfahrensrechts", neobjavljeno.

⁶ Usp. posebno *Frischenschlager/grof*, Aktuelle Probleme des strafrechtlichen Vorverfahrens, Juristische Blätter 1988, 683, 775; *Miklau/Szymanski*, Strafverfahrensreform und Sicherheitsbehörden – eine Nahtstelle zwischen Justiz- und Verwaltungsrecht, Festschrift für Franz Pallin (1989) 249.

⁷ Strafprozeßreform – Das neue Vorverfahren (Unterlage des Bundesministeriums für Justiz/ Strafl legislativsektion), in Strafprozeßreform. Konzepte und Orientierungen zum neuen Vorverfahren, Schriftenreihe des Bundesministeriums für Justiz, Band 54 (1991) 1.

stavovi protivni prepuštanju pripremnog postupka policijskom aparatu. Primarno od strane predstavnika sudaca i državnih odvjetnika zahtjevalo se jače izraženo "pravosudno oblikovanje" pripremnog postupka. Smatrali su da već i pripremini postupak treba stajati pod kontrolom redovnih sudova (ne samo pod upravnom sudbenošću). Zbog opće ustavne podjele između pravosuđa i uprave posebno je teško koncept policijskog izvidnog voditelja usuglasiti sa zahtjevom za sudskom kontrolom pripremnog postupka.

Konačno je 1995. godine radna skupina Ministarstva unutarnjih poslova predložila koncept prema kojem se vođenje pripremnog postupka u osnovi prepušta policiji.⁸ Postupak pred općinskim sudovima trebao bi se u redovnim slučajevima provesti bez državnog odvjetnika: predviđalo se da kod lakših delikata policija sama podiže optužnicu. Od 1995. stvaranje čistog policijskog pripremnog postupka više nitko nije propagirao.

3. Prijelaz na državnoodvjetnički pripremini postupak

Ministarstvo pravosuđa već je od početka 90-ih otklonilo koncept policijskog izvidnog voditelja. Umjesto toga od tada se favorizirao državnoodvjetnički pripremini postupak. U njemu policija doduše vodi pripremini postupak, ali redovito izvješćuje državnog odvjetnika, koji može u svakom trenutku izdavati naloge i tako rukovoditi prethodnim postupkom.

Jedan takav prijedlog Ministarstva pravosuđa iz 1995. godine⁹ naišao je na široko odobravanje. Temeljem toga je 1998. godine predstavljen Nacrt za raspravu¹⁰ iz kojeg je 2001. godine proizašao Nacrt zakona koji je dostavljen na stručna mišljenja.¹¹ Nacrt je konačno, uzimajući u obzir pojedina stajališta, dalje razvijan te je postao prijedlog vlade pred ministarskim vijećem.

---

⁸ Arbeitsgruppe StPO-Reform des Bundesministeriums für Inneres (*Dearing u.a.*), Kriminalpolizei und Strafprozeßreform (1995).

⁹ Bundesministerium für Justiz, Das neue StPO-Vorverfahren: Punktation zum kriminalpolizeilichen Ermittlungsverfahren unter besonderer Bedachtnahme auf Befugnisse zur Bekämpfung organisierter Kriminalität (Juli 1995). Usp. o tome posebno *Miklau*, Die neue Rolle der Staatsanwaltschaft im strafprozessualen Vorverfahren, Festschrift für Otto Triffterer (1996, Nachdruck 1998) 497.

¹⁰ Bundesministerium für Justiz, Diskussionsentwurf zur Reform des strafprozessualen Vorverfahrens, 578.017/2-II.3/1998 (April 1998).

¹¹ Bundesministerium für Justiz, Entwurf eines Strafprozessreformgesetzes, 578.017/10-II.3/2001.

4. Sadašnje stanje

Politička promjena vlade 2000. godine i time promjena ministra pravosuđa odgodila je reformu višekratno. Usprkos svesrdnim nastojanjima novog ministra pravosuđa da se reforma nastavi, pojedine razlike u stajalištima koja su zastupali suci i državni odvjetnici nisu mogla biti otklonjena. Doduše, prijedlog vlade se u ljeto 2002. godine prvi put našao pred parlamentom,¹² no kratko nakon toga parlament je raspušten te je došlo do novih izbora. Nakon dugotrajnog sastavljanja vlade, prijedlog vlade se trenutačno (neizmijenjen) nalazi drugi put pred parlamentom.¹³ Posebni parlamentarni odbor, pozivajući stručnjake, o njemu raspravlja od svibnja 2003. godine.

Sadašnje stanje reforme čini vjerojatnim donošenje konačne odluke parlamenta. Bilo bi potrebno poželjeti da već cijelo desetljeće planirana i raspravljena reforma kaznenog postupka konačno dođe do svoga kraja. Na temelju aktualne napete političke (i proračunske) situacije, to se ne može sa sigurnošću prognozirati.

III. TEMELJNA STRUKTURA BUDUĆEG PRIPREMNOG POSTUPKA

Slijedi pregled strukture pripremnog postupka prema prijedlogu vlade koji se trenutačno nalazi pred parlamentom.

1. Upravljanje pripremnim postupkom i njegovo vođenje

Prijedlog vlade (PV) predviđa da pripremni postupak od početka vodi državni odvjetnik. Ipak pojedine izvidne korake u pravilu podzima policija (§§ 11. ff PV). Doduše policija može samostalno započeti izvide, ali mora u uobičajenim okolnostima kao i u slučaju iznenadnog povoda izvijestiti o tome državnog odvjetnika. Državni odvjetnik također može samoinicijativno zahtijevati da mu se podnese izvješće (§§ 99. f PV). U okvirima svojih rukovodnih ovlasti državni se odvjetnik može u svakom trenutku umiješati u izvidnu djelatnost policije. On može izdati naloge da se poduzmu određeni izvidi ili ih zabraniti.

---

¹² Regierungsvorlage eines Strafprozessreformgesetzes, 1165 der Beilagen zu den Stenographischen Protokollen des Nationalrats, XXI. Gesetzgebungsperiode.

¹³ Regierungsvorlage eines Strafprozessreformgesetzes, 25 der Beilagen zu den Stenographischen Protokollen des Nationalrats, XXII. Gesetzgebungsperiode. Na Internetu na adresi: <http://www.parlinkom.gv.at> (□ Parlamentarisch Materialien □ Nationalrat [XXII. Gesetzgebungsperiode] □ Gesetzesvorschläge □ Regierungsvorlagen □ Strafprozessreformgesetz).

Također o odluci državnog odvjetnika ovisi da li će se izvidi nastaviti ili obustaviti (npr. jer je nestala sumnja ili je prestala kažnjivost iz pravnih razloga).

Držim da je vodeća funkcija državnog odvjetnika u pripremnom postupku svrhovita. Čini se opravdanim da tijelo koje konačno odlučuje o podizanju optužnice već prije toga može odlučivati da se ispituju one okolnosti koje smatra relevantnim za donošenje odluke o optužnici. Time se s jedne strane može izbjeći da se postupak naruši nepostojanjem odlučujućih izvida. S druge strane mogu se izbjeći suvišni izvidi jer državni odvjetnik može od početka otkloniti irelevantne izvide ili postupak u cijelosti (osobito kada smatra da kažnjivost iz pravnih razloga prestaje) pravodobno okončati.

Daljnja važna prednost vođenja pripremnog postupka od strane državnog odvjetnika u odnosu na sudsko vođenje je u tome što je državno odvjetništvo fleksibilno personalno tijelo (dok se u sudskom području mora poštovati pravo na zakonski određenog suca): primjerice za istraživanje u kompleksnim gospodarskim kaznenim postupcima može se formirati *ad hoc* tim od gospodarski obrazovanih državnih odvjetnika. Naprotiv, ako je nadležnost vezana uz zakonski određenog istražnog suca, takav se tim ne može formirati. Istražni sudac kao nadležni sudac pojedinac može biti preopterećen kompleksnim gospodarskim kaznenim predmetima, što može dovesti do odugovlačenja postupka ili nedostataka u učinkovitosti.

Konačno, daljnja prednost državnoodvjetničkog pripremnog postupka je u tome da danas većina europskih pravnih poredaka također poznaje pripremni postupak koji vodi državni odvjetnik. Paralelnost u strukturi olakšava međunarodnu suradnju u kaznenim pripremnim postupcima.

Naprotiv, prigovori protiv davanja državnom odvjetniku vodeće funkcije nisu uvjerljivi: bojazan da će državni odvjetnik voditi pripremni postupak pristrano zapravo nije osnovana. Državni odvjetnici obvezni su biti objektivni kao i suci te nije moguće paušalno tvrditi da oni imaju veći interes podignuti optužnicu nego obustaviti postupak. K tome, cijeli pripremni postupak, a posebno svi nalozi državnog odvjetnika, podložni su u svim situacijama "prigovoru" odnosno sudskoj pravnoj zaštiti (usp. pod 2). Također argument da će posljedica samostalnog vođenja izvida biti narušavanje objektivnosti državnog odvjetnika pri odlučivanju o optužnici nije uvjerljiv. Naime, i raspravni sudac vodi samostalno glavnu raspravu, a da se time ne dovodi u pitanje njegova objektivnost pri donošenju odluke o krivnji optuženika. I na kraju treba shvatiti da se već danas u većini slučajeva lakšeg i srednje teškog kriminaliteta ne vodi sudski pripremni postupak, već se vođenje izvida prepušta državnom odvjetniku odnosno samostalno ih provodi policija.

Za razliku od dosadašnjeg prava, ubuduće državnom odvjetniku treba dati mogućnost da *samostalno* provodi radnje u pripremnom postupku kao što su ispitivanje okrivljenika ili svjedoka, kako bi im se dalo dojam vjerodostojnosti (§ 103. PV). I ovo rješenje čini se smislenim jer je kod neposrednog izvođenja

dokaza moguća bolja ocjena dokaznog sredstva. Kada se kao protuargument navodi da izvođenje takvih radnji može ugroziti nepristranost državnog odvjetnika, neopravdano se izjednačava distancija s objektivnosti. Naprotiv, treba se bojati da državni odvjetnik koji, primjerice, svjedoka poznaje samo iz policijskih zapisnika zbog toga neće moći biti objektivan u odnosu na njegov iskaz jer vidi svjedoka "kroz policijske naočale".

"Istražni sudac" neće se u budućnosti zadržati. Prema novom konceptu, sudac neće istraživati, već odlučivati. Sudac neće biti ni u kojem slučaju u pripremnom postupku suvišan (usp. *infra* 2. i 3), ali funkcija suca nije više da bude istražno tijelo.

2. Sudska pravna zaštita

Za razliku od postojećeg istražnog suca, sud ubuduće neće voditi pripremni postupak, ali će u njemu zadržati važnu funkciju: on jamči pravnu zaštitu pojedinca u pripremnom postupku, i to u dvostrukom pogledu:

Prvo, kada se u pripremnom postupku jače zadire u prava pojedinaca, mora se pribaviti prethodno sudsko odobrenje (§ 105. PV). Policija može samostalno samo u iznimnim slučajevima, osobito kada postoji opasnost od odgode, ograničeno zadirati u prava pojedinaca, a ovlasti državnog odvjetnika u tom su pogledu također ograničene. Sva prekomjerna zadiranja u prava pojedinaca smiju se poduzeti samo uz (od državnog odvjetnika zatraženo) sudsko odobrenje (o tome pobliže *infra* V. 1). Zahtjev za sudskim odobrenjem služi preventivnoj pravnoj zaštiti. Protiv sudske odluke, pa i protiv navedenog odobrenja, državno odvjetništvo ili svaka pogođena osoba može podići žalbu o kojoj odlučuje viši sud (§§ 87. f PV). Žalba ima odgovorni učinak samo kada je to predviđeno zakonom (§ 87. st. 2. PV).

Drugo, sud će ubuduće jamčiti opsežnu naknadnu pravnu zaštitu protiv svih koraka policije i državnog odvjetništva. U tome je (svakako sporan) bitan dio reforme pripremnog postupka. Prema današnjoj regulativi, nedostatak pravne zaštite u pripremnom postupku je u tome što se protiv postupanja policije može podići žalba samo neovisnom upravnom tijelu odnosno sudovima javnog prava (upravni sud ili ustavni sud). Akti državnog odvjetništva uopće nisu podložni sudskoj kontroli. Samo je djelatnost istražnog suca podložna u većoj mjeri pobijanju pred sudom (§§ 113. f ZKP).

Prijedlog vlade predviđa da se u budućem pripremnom postupku protiv svake povrede prava od strane policije ili državnog odvjetništva može podići prigovor pred sudom (§ 106. PV). Ako je prigovor podignut državno odvjetništvo može mu unaprijed udovoljiti, a u protivnom odlučuje sud. Protiv odluke suda o prigovoru uvijek je moguća žalba višem sudu (§§ 87. f PV). Mogućnost svakodobnog prigovora sudu treba sukladno načelima pravne države zagovarati.

Prvo, takvo jedinstveno pravno sredstvo je praktično i za sve na koje se odnosi pregledno. Drugo, kazneni sud je bliži pripremnom postupku od upravnog vijeća, upravnog ili ustavnog suda koji su danas nadležni za pravnu zaštitu protiv radnji policije.

Suđenje o djelovanju policije i državnog odvjetništva pred kaznenim sudom ipak je iz aspekta ustavnog načela podjele sudstva i uprave sporno. Prvo se razmišljalo o tome da se u okviru reforme pripremnom postupka donese ustavni propis koji takav pravni put eksplicitno proglašava dopuštenim. Ipak ako zbog političke situacije ne bude osigurana za donošenje ustavne norme potrebna dvotrećinska većina u parlamentu, reforma bi se mogla provesti i bez pratećeg ustavnog propisa. U međuvremenu su pojedini ustavni stručnjaci u opsežnom mišljenju osvijetlili da se planirani sustav pravne zaštite čini suglasnim i s postojećim ustavom.¹⁴

Prema prijedlogu vlade, sudska pravna zaštita u odnosu na državno odvjetništvo obuhvaća i centralnu odluku o obustavi ili nastavku postupka:

Na zahtjev okrivljenika sud može obustaviti pripremni postupak (§ 108. PV). Žalba državnog odvjetništva ima odgodno djelovanje (§ 108. st. 4. PV). Ako sud odluči konačno obustaviti kazneni postupak, državno odvjetništvo ne smije proizvoditi daljnje izvide.

Za razliku od prethodnih nacрта, u prijedlogu vlade predviđen je i postupak za nastavak optuživanja (*Anklageerzwingungsverfahren*):¹⁵ ako državni odvjetnik obustavi postupak, svatko tko ima interes za kazneni postupak može postaviti zahtjev za njegov nastavak. Ako državno odvjetništvo ne udovolji tom zahtjevu, zbog njegova posebnog značaja odlučuje uvijek viši zemaljski sud (*Oberlandesgericht*). Ako sud zahtjevu udovolji, državno odvjetništvo mora nastaviti s pripremnim postupkom (§ 195. f PV). Taj je postupak za nastavak optuživanja vrlo sporan jer ga je teško usuglasiti s optužnim načelom. Smatram da je prihvatljivo odustati od tog postupka.

3. Sudski izvodi

U dva posebna slučaja predviđeno je da sud izvodi (na zahtjev državnog odvjetnika) pojedine dokaze u pripremnom postupku (§ 104. PV). Riječ je o posebno važnim dokazima koji se neće moći izvesti na glavnoj raspravi. Da bi

---

¹⁴ Funk/Öhlinger, Strafprozessreform und Verfassungsrecht. Verfassungsrechtliche Beurteilung des Entwurfes eines Strafprozessreformgesetz (Neugestaltung des Vorverfahrens), Schriftenreihe des Bundesministeriums für Justiz, Band 112 (2002) (=http://www.justiz.gv.at/broschueren/download/stporeform_gutachten_902.pdf).

¹⁵ Usp. o tome Moos, Die Stellung der Staatsanwaltschaft im strafprozessualen Vorverfahren, in: Pilgermair (Hrsh), Staatsanwaltschaft im 21. Jahrhundert (2001) 59 (88 ff).

se rezultatu radnje izvođenja dokaza zajamčio u najvećoj mogućoj mjeri integritet, svrhovito je predvidjeti sudsko izvođenje dokaza.

Prvi slučaj je takozvana “rekonstrukcija djela”, u kojem se okrivljeni ispituje tijekom ponavljanja situacije počinjenja djela i uz prisutnost stranaka na mjestu počinjenja (§ 149. st. 1. Z 2, § 150. PV). Pri tome se na složeni način kombinira očevid mjesta i ispitivanje osoba. S obzirom na to da se “rekonstrukcija djela” provodi u pravilu samo jednom, smisljeno je njezino vođenje otpočetak prenijeti na sud.

Drugi slučaj odnosi se na “kontradiktorno” ispitivanje okrivljenika ili svjedoka u pripremnom postupku. Ono se provodi kada je vjerojatno da ispitivanje zbog stvarnih ili pravnih razloga neće moći biti provedeno na glavnoj raspravi (§165. PV). U tom slučaju treba strankama već u pripremnom postupku osigurati da budu prisutne ispitivanju i iskoriste svoje pravo da postave pitanja.

U dosadašnjoj raspravi o PV u parlamentarnom pododboru za reformu kaznenog postupka u svibnju i lipnju 2003. predloženo je da se sudsko izvođenje dokaza proširi na daljnje slučajeve kao što je ispitivanje u politički osjetljivim pripremnim postupcima.

4. Proračunski učinci

Provedba predviđenih novih struktura u pripremnom postupku zahtijevat će dodatne personalne resurse. Naime, vođenje pripremnog postupka od strane državnog odvjetnika zahtijevat će dodatna radna mjesta u državnom odvjetništvu. Doduše, ukidanjem istražnih sudaca reducirat će se troškovi za osoblje u sudskom području, ali treba uzeti u obzir da se mora izgraditi sudska pravna zaštita u pripremnom postupku, a osobito mogućnost prigovora sudu protiv svakog postupka policije ili državnog odvjetništva (*supra*, 2). To će vezati dio personalnih resursa koji će se osloboditi ukidanjem istražnih sudaca.

Trenutačno u Austriji u prvom stupnju djeluje oko 180 državnih odvjetnika (što je međunarodnopedbeno relativno malen broj). Ministarstvo pravosuđa polazi od toga da će za izvršavanje budućeg vođenja pripremnog postupka biti potrebno dodatno zaposliti 50% odnosno otvoriti 90 novih radnih mjesta. S druge strane procijenjeno je da će oko 80 istražnih sudaca biti suvišno kao posljedica ukidanja predistrage, a uzimajući istodobno u obzir buduće povećane sudske zadatke u području pravne zaštite, može biti uštedeno 20 radnih mjesta. Iz toga proizlazi da će biti potrebno otvoriti dodatnih 70 radnih mjesta, a Ministarstvo pravosuđa procjenjuje da tome treba dodati još 45 sudskih službenika.¹⁶

Jasno je da navedenu potrebu za povećanjem broja radnih mjesta (prema procjenama ukupno 115) u vremenu sveprisutnih mjera štednje nije lako ostva-

---

¹⁶ Erläuternden zur Regierungsvorlage (vgl fußnote 14) Seite. 3.

riti. Stoga su u vezi s reformom pripremnog postupka uvijek ponovo raspravljani proračunski aspekti. No mora nam biti jasno da je poboljšanje pravosudnog sustava rijetko moguće bez dodatnih troškova. Stoga se treba nadati da (relativno male) proračunske restrikcije neće ugroziti reformu kaznenog postupka.

IV. O BUDUĆEM POLOŽAJU DRŽAVNOG ODVJETNIKA

S obzirom na to da će državni odvjetnik u budućem pripremnom postupku zauzeti središnju ulogu, u nastavku će se njegov položaj detaljnije osvijetliti.¹⁷

1. Izvidno i optužno tijelo

Prema koncepciji važećeg ZKP-a državni je odvjetnik u bitnom optužno tijelo. Njegov je glavni zadatak odlučiti o podizanju i održanju zahtjeva za progon te u drugim raznim dijelovima postupka postavljati svrhovite zahtjeve. Ovlast da samostalno odlučuje državno odvjetništvo ipak je dobilo kaznenoprocenim novelom iz 1999. godine¹⁸ kojom je za lakši kriminalitet odredbom §§ 90.a i sl. ZKP uvedena mogućnost izbjegavanja postupka dobrovoljnim činidbama (*Diversion*).¹⁹

Prema sada planiranoj reformi, državni odvjetnik preuzima dvostruku ulogu izvidnog i optužnog tijela. U pripremnom postupku dužan je voditi postupak. Stoga, on više nije stranka u postupku, već tijelo nadležno za vođenje postupka. Tek po podizanju optužnice mijenja se položaj državnog odvjetništva u stranku u postupku. Dok se državno odvjetništvo u pripremnom postupku s visine suprotstavlja okrivljeniku, nakon podizanja optužnice dolazi do "jednakosti oružja" između okrivljenika i državnog odvjetništva kao ravnopravnih stranaka u postupku.

Ta promjena u položaju državnog odvjetnika u vrijeme podizanja optužnice nije štetna. Ona je opravdana jer tijelo koje odlučuje o podizanju optužnice te je zastupa prije toga rukovodi prikupljanjem materijala u pripremnom postupku. To omogućuje državnom odvjetniku da izvide rano koncentrira na činjenice koje su bitne za odluku o optužnici odnosno da prema svojoj procjeni obustavi postupak prije i time izbjegne nepotrebne izvide (usp. *supra*, III.1).

---

¹⁷ O tome detaljno *Moss* (bilješka 15) 59 i sl.

¹⁸ BGBl I 55.

¹⁹ Detaljnije *Hinterhofer*, *Diversion statt Strafe* (2000).

2. Utemeljenje u Ustavu?

Usprkos važnom položaju koji državni odvjetnik već danas ima u kaznenom postupku i koji će u budućem kaznenom procesnom pravu biti bitno izgrađen, njegova funkcija još nije utemeljena u austrijskom Ustavu. Ustavopravno predviđeno je jedino važenje optužnog načela, dok o tome tko podiže optužnicu Ustav ne govori. Ta je činjenica državnim odvjetnicima 1995. godine nakon prijedloga Ministarstva unutarnjih poslova da policija samostalno podiže optužnicu pred općinskim sudovima prvi put bolno postala jasna.

Od tada je u parlamentu višekratno postavljan zahtjev da se u Ustavu predvidi institucionalna garancija državnog odvjetništva. I sada se takav zahtjev nalazi pred parlamentom u kojem se osim toga traži uvođenje saveznih državnih odvjetnika slobodnih od naputaka²⁰ (o tome detaljnije *infra*, 3). Koliko daleko ti parlamentarni zahtjevi koji ne dolaze od stranaka u vladi imaju izgleda da se prihvate, sada je teško procijeniti.

3. Sloboda državnog odvjetništva od naputaka

Žestoka, također politički motivirana rasprava vodi se u Austriji o tome u kojoj mjeri državni odvjetnici trebaju u budućnosti biti vezani naputcima. Predstavnici državnih odvjetnika svoj su pristanak na planiranu reformu pripremnog postupka učinili ovisnim o tome da državni odvjetnici postanu neovisni o političkim naputcima.

Na čelu hijerarhije s ovlastima davanja naputaka u kojoj su organizirani državni odvjetnici nalazi se ministar pravosuđa. Ministar pravosuđa najviši je pravosudni organ i time, ako ne postoje drugačiji posebni propisi, automatski najviši organ državnog odvjetništva kao pravosudnog tijela i kao takav ovlašten na davanje naputaka. Za neopravdane ili druge protupravne naputke ministar pravosuđa potpuno je (pravno i politički) odgovoran.

Predstavnici državnih odvjetnika također priznaju da je osnovna hijerarhija s naputcima za državne odvjetnike poželjna te se ne zahtijeva sloboda od naputaka pojedinih državnih odvjetnika. Za osnovnu hijerarhiju s naputcima govori to da se time širom Austrije postiže jedinstvena praksa izvršenja u području državnoodvjetničkih dužnosti, osobito jedinstvena izvidna i optužna praksa i praksa skretanja iz kaznenog postupka. Te prednosti treba zadržati. Stoga je jedino pitanje može li ministar pravosuđa i dalje biti na čelu hijerarhije s naputcima ili treba li biti uveden, sada u Austriji nepostojeći, savezni (ili glavni)

---

²⁰ Zahtjev zastupnika *Jarolim/Wittmann* od 7.5.2003., 126/A XXII Gesetzgebungsperiode (=http://www.parlinkom.gv.at/pd/pm/XXII/A/texte/001/A00126_3409.html)

državni odvjetnik koji bi bio postavljen na duže vrijeme te bi bio slobodan od naputaka ministra pravosuđa. Takav zahtjev nalazi se sada pred parlamentom,²¹ no njegovi su izgledi za uspjeh neizvjesni.

Za uvođenje "saveznog državnog odvjetnika" govori to što bi i u Austriji postojao odgovorni "najviši državni odvjetnik" koji bi kao nositelj odgovornosti bio oslobođen od dnevne politike. On bi bio na raspolaganju i kao središnje tijelo za međunarodne državnoodvjetničke kontakte.

Ipak treba odbaciti stajalište predstavnika državnih odvjetnika prema kojem svoj pristanak na reformu pripremnog postupka uvjetuju uvođenjem "saveznog državnog odvjetnika". Time se cijeli reformski zadatak olako dovodi u pitanje. Istina je da se reforma pripremnog postupka i pitanje najvišeg tijela nadležnog za naputke državnim odvjetnicima mogu posve odvojiti (također treba priznati da zadnje pitanje s izgradnjom položaja državnog odvjetništva u budućem pripremnom postupku dobiva na težini).

V. PROCESNE OVLAŠTI ZA PODUZIMANJE PRISILNIH MJERA

Daljnje težište planirane reforme je zahtjev da se svi slučajevi u kojima se u povodu kaznenog pripremnog postupka smije zadirati u prava pojedinca detaljnije nego do sada reguliraju i ograniče. U postojećem kaznenom procesnom pravu nedostaju propisi o dopuštenosti promatranja ili prikrivenog izvida, o sklapanju simuliranih poslova, kao i opći propisi o dopuštenosti tjelesnog pregleda, što predstavlja posebni nedostatak.

Odredbe o tome u prijedlogu vlade u načelu zaslužuju suglasnost.

1. Stupnjevanje prema tijelu koje ima ovlašt

Kao i dosadašnji ZKP, i prijedlog vlade diferencira mjere s obzirom na njihovu težinu i neophodnost, može li ih policija sama poduzeti, je li potreban nalog državnog odvjetništva ili je potrebno prethodno odobrenje suda.

Ovlašt policije za poduzimanje prisilnih mjera ograničene su u pravilu na nužne ovlašt u slučaju opasnosti od odgode.

Nalog državnog odvjetništva dovoljan je za:

- obdukciju i ekshumaciju (§ 128. st. 2. i 3. PV),
- dugotrajnije promatranje i prikrivene izvide (§ 133. st. 1. PV) kao i
- sklapanje simuliranog posla (§ 133. st. 1. PV).

---

²¹ V. bilješku 19.

Sve daljnje prisilne mjere, posebno pretrage, oduzimanje predmeta, optički i akustični nadzor, automatsko sravnjivanje podataka (rasterska potjera), uhićenja itd. mora unaprijed odobriti sud.

2. Stupnjevanje prema težini kaznenog djela

Kao što je to i sada slučaj, doseg ovlasti za poduzimanje prisilnih mjera posebno ovisi o težini kaznenog djela na koje se sumnja. Načelno prema tom kriteriju mogu se u prijedlogu vlade razlikovati tri stupnja:

Prijetnja kaznom zatvora više od jedne godine zahtijeva se za:

- nalog za uvid u bankovne dokumente (§ 116. st. 1. PV),
- promatranje ili prikrivene izvide dužeg trajanja (§ 130. st. 2, § 131. st. 2. PV),
- otvaranje pisama kao i nadziranje telefonskih ili drugih obavijesti (§ 135. PV).

Prijetnja kaznom zatvora više od tri godine zahtijeva se za:

- sklapanje simuliranog pravnog posla (§ 132. PV),
- optički i akustični nadzor u okvirima “malog prisluškivanja” (= snimanje izjava koje su dane prikriivenom istražitelju; § 136. st. 1. Z 2 PV) kao i
- automatsko sravnjivanje podataka koje su tijela kaznenog progona samostalno prikupila (§ 141. st. 2. PV).

Konačno, kazneni okviri više od deset godina kazne zatvora zahtijevaju se za:

- nalog “velikog prisluškivanja” (= optičkog odnosno akustičnog nadzora bez prisutnosti prikriivenog istražitelja; § 136. st. 1 Z 3 PV) kao i
- automatsko sravnjivanje podataka kojim se ulazi u vanjske banke podataka (§ 141. st. 3. PV).

3. Prisilno vađenje krvi?

Prema prijedlogu vlade nije optimalno riješeno, kao ni prije, vađenje krvi u kaznenoprocennoj svrhi kao ni općenito tjelesni pregled osoba koji je povezan sa zadiranjem u tjelesni integritet. Prijedlog vlade predviđa da se takve mjere općenito ne smiju poduzimati prisilno, već uz prethodni pristanak te osobe (§ 123. st. 4. PV). Prema tome vađenje krvi (npr. nakon prometne nezgode), kao i prema važećem pravu, dopušteno je samo uz izričiti pristanak dotične osobe. Posljedica koja već dugo predstavlja problem jest da vađenje krvi nesvjesnoj osobi nije dopušteno jer ona ne može dati svoj pristanak.

Držim da je ova odredba sporna. Vađenje krvi u svrhu njezina pregleda relativno je manji zahvat. Još je u nacrtu raspravljanom 1998. godine bilo predviđeno da se takvi zahvati, kao i u njemačkom pravu, pod određenim pretpo-

stavkama smiju poduzeti i prisilno (i stoga i prema osobi u nesvijesti).²² U prijedlogu vlade od toga se opet odustalo.

Čini se neuvjerljivom okolnost da kazneno procesno pravo inače dopušta masivna zadiranja u prava pojedinaca, primjerice pritvor do dvije godine trajanja, a odriče se jednog s tim u usporedbi bagatelnog zahvata kao što je vađenje krvi bez pristanka osobe. Ovdje je potrebno donijeti jasnu odredbu koja primjenu razmjerne sile za vađenje krvi proglašava dopuštenom.²³

VI. UPOTREBA DOKAZNIH SREDSTAVA

Zadatak kaznenoprocenke reforme također je detaljnije propisati u kojoj se mjeri rezultati radnji poduzetih u prethodnom postupku mogu upotrijebiti kao dokazno sredstvo u daljnjem postupku odnosno pod kojim se pretpostavkama javljaju dokazne zabrane.

1. Načelna upotrebljivost

U prijedlogu vlade načelno se smatra da se rezultati policijskih i državnoodvjetničkih radnji u pripremnom postupku mogu koristiti kao dokazno sredstvo u daljnjem postupku. U tome je razlika u odnosu na pravni položaj u Hrvatskoj odnosno bivšoj Jugoslaviji.²⁴ Načelna upotrebljivost rezultata policijskih radnji proizlazi iz općenitog povjerenja koje stanovništvo ima prema policijskoj izvidnoj djelatnosti. Sigurno da rezultati takvih izvida u pravilu imaju manju dokaznu vrijednost od formalnih dokaza izvedenih pred sudom, ali se nedvojbeno i oni pri ocjeni dokaza uzimaju u obzir. Prema vladajućem mišljenju u Austriji policijski izvidni rezultati koji u pojedinom slučaju imaju dokaznu snagu i čije se izvođenje neće moći ponoviti pred sudom ne smiju se načelno isključiti.

Vrijedno je pažnje da je nacrt za raspravu iz 1998. godine predvidio za neformalne obavijesti prikupljene od tijela kaznenog progona kao i od stranaka u postupku opću dokaznu zabranu.²⁵ Ta paušalna odredba nije, prema mom mišljenju s pravom, preuzeta u prijedlogu vlade.²⁶

---

²² Usp. § Z 10 raspravljano nacrt (bilješka 10)

²³ Usporedi prijedlog zakona: *Schmoller*, *Beweise, die hypothetisch nicht existieren?*, *Journal für Rechtspolitik* 2002, 251 (265).

²⁴ Usp. *Krapac* (bilješka 3) 229.

²⁵ Usp. § Z 17. st. 6, Z 23. st. 3; § B 12. st. 3, § P 8. st. 3. nacrt za raspravu (bilješka 23) 265 i sl. O tome kritički *Schmoller*, *Beweisverwertungsverbote im Diskussionsentwurf zur Reform des strafprozessualen Vorverfahrens*, *Österreichische Richterzeitung* 2000, 154 (156 i sl.).

²⁶ Tako i *Schwaighofer*, *Die Wechselwirkung zwischen Vorverfahren und Hauptverhandlung und die Rolle des Staatsanwalts im Zukünftigen Vorverfahren*, in: *Pilgermair* (Hrsg) *Staatsanwaltschaft im 21. Jahrhundert* (2001) 239 (259 i sl.).

2. Izričite dokazne zabrane

Prijedlog vlade ipak sadržava niz izričitih dokaznih zabrana koje prelaze postojeće pravo. Te odredbe treba u smislu povećane pravne sigurnosti pozdraviti. Predloženo ograničenje dokaznih zabrana također načelno zaslužuje suglasnost.

Čini se opravdanom odredba o dokaznoj zabrani u odnosu na oduzimanje pisama odnosno nadzora komunikacije kao i optičkog i akustičkog nadzora (§ 140. PV). I s ograničenjem dokazne zabrane na iskaze koji su pribavljeni uz pogrešku pri njihovom uzimanju treba se načelno suglasiti.²⁷

Nedostatak je u tome što u jednom važnom području i dalje ne postoje odredbe koje određuju granice upotrebljivosti dokaza.²⁸ Upravo u pogledu već spomenutog vađenja krvi bilo bi nužno urediti u kojoj je mjeri upotreba uzoraka krvi kao dokaznog sredstava nedopuštena (npr. bez pristanka odnosno od osobe u nesvijesti). O tom pitanju već dugo vremena nalazi se u suprotnosti judikatura redovitih sudova koji se slažu s upotrebom²⁹ i judikatura upravnih sudova koji negiraju mogućnost upotrebe.³⁰ Također je upitno u kojoj se mjeri mogu kao dokazno sredstvo upotrijebiti uzorci krvi koji nisu uzeti za kaznenoprocenke svrhe nego npr. u svrhe medicinske skrbi. I ovo je pitanje u literaturi djelomično potvrđeno³¹ a djelomično negirano.³² Bilo bi žalosno kada bi reforma pripremnog postupka završila bez uvođenja tih nužnih zakonskih odredaba.³³

VII. PERSPEKTIVA

Može se rezimirati da je desetogodišnja rasprava o reformi kaznenog pripremnog postupka sada rezultirala prijedlogom vlade koji je pred parlamentom a s kojim se u njegovim bitnim crtama treba suglasiti. To posebice vrijedi za podjelu zadataka u pripremnom postupku, uključujući buduću ulogu državnog odvjetnika te odredbe o ovlastima za poduzimanje prisilnih procesnih mjera.

---

²⁷ Usporedi svakako prijedlog nešto izmijenjenog nijansiranja u: *Schmoller* (bilješka 23) 265 i sl.

²⁸ Usp. također kritiku *Schwaighofera* (bilješka 26) 265.

²⁹ Oberlandesgericht Wien, *Zeitschrift für Verkehrsrecht* 1980/5; Oberlandesgericht Linz, 30. 9. 1991, 9 Bs 188/91.

³⁰ VwSlg 9975 A.

³¹ Oberlandesgericht Wien, *Zeitschrift für Verkehrsrecht* 1999/18.

³² Unabhängiger Verwaltungssenat Vorarlberg, zitiert bei *Öhlinger*, *Die verfassungsrechtlichen Schranken der Blutabnahme gemäß §5 Abs 6 StVO*, in: *Festschrift für Robert Bittrich* (2000) 773.

³³ Prijedlog tih odredaba v. *Schmoller* (bilješka 23).

U određenim detaljima, kao u odnosu na odredbe o dokaznim zabranama, prijedlog vlade mogao bi se popraviti.

Zbog značaja reformskih zadataka te detalje treba imati pred očima te treba poduzeti moguća poboljšanja, ali oni ne smiju biti povod za dovođenje u pitanje reforme pripremnog postupka. Štoviše, treba iskoristiti šansu da se odavno zakašnjela reforma kaznenog pripremnog postupka sada prema prijedlogu vlade provede.

S reformom pripremnog postupka kaznenoprocena reforma nije još postigla svoj cilj. Upravo je počela jača rasprava o budućoj reformi glavne rasprave.³⁴ Kao i kod reforme pripremnog postupka, trebaju i pri razmišljanju o novom oblikovanju glavne rasprave veliku težinu imati pravno-poredbeni aspekti kako bi se u već zajednički rastućoj Europi postigla najšira moguća harmonizacija kaznenog procesnog prava.

Summary

THE CURRENT STATE OF AUSTRIAN CRIMINAL LAW REFORMS

Following an explanation in the introduction of the paper of the need to reform the Austrian Criminal Procedure Act that originated in 1873, particularly since this act, on the one hand, does not include a sufficient number of provisions on police investigations, and, on the other hand, includes the concept of an investigating judge in pre-trial criminal proceedings which has never worked in the manner foreseen by the legislator of the time, the author presents several stages of reform efforts in Austria from 1960 until today, briefly dwelling on the description of the current condition and the government proposal issued in the summer of 2002 to amend the CPA. By describing the proposed structure of the future preparatory criminal proceedings, the author presents his comments on the draft provision on managing the preparatory proceedings, the legal court protection of the rights of citizens against whom the preparatory proceedings are conducted, about the court investigation of criminal offences and dwells in particular on the future position of state attorneys. This position is marked by the strengthening of the accusatory principle but also the extension of the investigating powers of the state attorney, while at the same time strengthening his or her constitutional position in the system of state repression bodies. The author concludes that the Austrian criminal law reform does not end with the reform of the preparatory proceeding, since it will continue with a subsequent reform of the trial. In this complex process, comparative law research is particularly significant in achieving harmonisation of the criminal procedure law in an enlarging Europe.

---

³⁴ Usp. *Moos*, Die Reform der Hauptverhandlung, Österreichische Juristen-Zeitung 2003, 321 i 369.

